

MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 32 van 28 februari 2001 met betrekking tot een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van chemische agentia op het werk.

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Mevrouw de Minister heeft, bij brief van 27 september 2000, gericht aan de Voorzitter van de Hoge Raad, het advies gevraagd van de Hoge Raad over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van chemische agentia op het werk.

Het ontwerp van besluit beoogt het opnemen in de Codex over het welzijn op het werk van bepalingen met betrekking tot chemische agentia en het opheffen in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming van de desbetreffende bepalingen.

Het ontwerp van besluit bevat bepalingen in verband met de risicobeoordeling, de algemene en de bijzondere preventiemaatregelen, de maatregelen bij ongevallen, incidenten en noodsituaties, de informatie en opleiding van de werknemers, de verbodsbepalingen, het gezondheidstoezicht en de grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling.

Het ontwerp van koninklijk besluit werd op 29 augustus 2000 aan het Uitvoerend Bureau van de Hoge Raad voorgelegd (PBW-D41-BE160)¹.

Het Uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit te doen onderzoeken door een werkgroep.

De werkgroep, belast met het onderzoek van de ontwerpen van koninklijk besluit betreffende de chemische en carcinogene agentia is bijeengekomen op 7 november 2000, op 8, 11 en 20 december 2000, op 26 en 30 januari 2001 en op 2 februari 2001.

Op het niveau van de werkgroep werden opmerkingen geformuleerd door Febelhout (zie bijlage: doc. PBW-D41-BE179).

Het Uitvoerend Bureau besliste om het ontwerp van koninklijk besluit onder voorbehoud op de agenda te plaatsen van de vergadering van de Hoge Raad van 28 februari 2001. (PBW-D41/D45/D46-96).

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD OP DE VERGADERING VAN 28 FEBRUARI 2001

Advies van de vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties

¹ Voorlopig ontwerp: De adviesaanvraag met het ontwerp van koninklijk besluit zijn opgenomen in document PBW-D41-BE171.

Algemene opmerkingen

Het ontwerpbesluit is de omzetting van een richtlijn die kadert in de kaderrichtlijn.

De filosofie van de kaderrichtlijn is het afstappen van de comment and control-benadering met detaillistische voorschriften en te evolueren naar een meer moderne benadering die gestoeld is op resultaatverbintenissen.

In het kader van die benadering van de problematiek moeten we vaststellen dat een aantal basisprincipes van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de omzetting van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming naar de Codex hier nog niet helemaal worden toegepast.

Nog steeds worden een aantal verbintenissen uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming overgenomen die vaak contradictorisch zijn met de algemene uitgangspunten van de richtlijn.

Een aantal artikelen zijn vaag; zij schrijven einddoelen voor zonder te bepalen op welke manier die einddoelen bereikt kunnen worden.

Nochtans geeft de richtlijn daar een belangrijke aanzet toe waarvan in onze reglementering geen spoor terug te vinden is, namelijk het feit dat voor heel wat artikelen van de richtlijn richtsnoeren moeten worden uitgewerkt op Europees niveau.

Die verwijzing zou in onze reglementering moeten worden opgenomen (hulpmiddelen voor de ondernemingen om te voldoen aan de voorschriften van de reglementering).

Bijzondere opmerkingen

- Etikettering van recipiënten:
Er dient te worden nagegaan of er een meerwaarde is om bijkomende etiketteringen in sommige gevallen op te leggen.
- Vergunningen: deze zijn niet overdraagbaar.
Wij gaan hiermee niet akkoord.
Een vergunning moet volgens de voorwaarden waaronder die verleend is, overgedragen kunnen worden.
Bij een overname moet nagegaan worden of de voorwaarden moeten aangescherpt worden.
- Gezondheidstoezicht: dit kadert in een meer algemene discussie.
Het uitgangspunt van de richtlijn is het verzekeren van een passend gezondheidstoezicht.
Dit is een belangrijk vertrekpunt.
De prescriptieve benadering met de lijst van technieken, de minimale uitvoeringstermijnen ... strookt niet met het algemeen uitgangspunt van een passend gezondheidstoezicht.
De arbeidsgeneesheer moet flexibel de juiste technieken kiezen, rekening houdend met de stand van de techniek.

- Het bewaren van de basisgegevens betreffende de metingen: dit levert geen meerwaarde op.
De verwerkte gegevens kunnen best wel bewaard worden.
- De richtwaarden: benadering op Europees niveau met nationale beoordelingscommissies die nagaan of de indicatieve richtwaarden met wetenschappelijke informatie ook in de Lidstaten kunnen toegepast worden.
Het wetenschappelijk onderzoek dient niet opnieuw te worden verricht maar er moet rekening worden gehouden met de specificiteiten verbonden aan bepaalde procédés in bepaalde landen.
- Om redenen van vereenvoudiging en van een meer algemene benadering dient ernaar gestreefd te worden om bindende richtwaarden vast te stellen.

Advies van de vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties

1. Algemene bemerkingen

De bescherming van de werknemers tegen de risico's van chemische agentia is een belangrijke prioriteit. We stellen in de praktijk namelijk vast dat:

- de wetgeving terzake vaak met voeten getreden wordt;
- werknemers aan ongeoorloofde hoeveelheden chemische agentia worden blootgesteld;
- er een groot gebrek bestaat aan informatie en opleiding van werknemers en leden van de comités voor preventie en bescherming op het werk;
- grote groepen blootgestelden geen enkele medische opvolging kennen;
- de ingebouwde beschermingsniveaus (bijvoorbeeld grenswaarden) ver van toereikend zijn;
-

We vinden het dan ook zeer spijtig dat bij de omzetting van de Europese richtlijn een aantal duidelijke tekortkomingen kunnen worden vastgesteld:

- de tekst van het ontwerp van koninklijk besluit is opgesteld in de vorm van een aanbeveling eerder dan in de vorm van dwingende bepalingen voor de ondernemingen.
Wij vragen dan ook meer vastberadenheid bij de redactie van een aantal artikels.
- De richtlijn wordt op een aantal plaatsen letterlijk overgenomen, waardoor problemen ontstaan met de logica die gevolgd wordt in de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en in de uitvoeringsbesluiten van die wet.
- Dat ontwerp is ontzettend belangrijk daar het in een enkel besluit een reeks bepalingen verzamelt, die verspreid waren opgenomen in de Codex over het welzijn op het werk en in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.
Wij hebben hierbij vastgesteld dat een aantal belangrijke bepalingen, die duidelijke verplichtingen voor de werkgevers en rechten voor de werknemers inhouden, niet meer opgenomen zijn in het ontwerp dat ons is voorgelegd.
Dat is inzonderheid het geval voor wat de inhoud betreft van de informatie die aan de werknemers moet verstrekt worden, de rol van het comité voor preventie en bescherming op het werk, alsook het verbod om bepaalde stoffen te gebruiken.

Het is evident dat de omzetting van de Europese richtlijnen niet mag leiden tot het schrappen van bepalingen die gunstiger waren en die in het verleden werden ingevoerd!

- Er wordt weinig creativiteit aan de dag gelegd om de vage bepalingen uit de richtlijn concreter in te vullen en zo tot duidelijke preventiedoelstellingen te komen; er worden geen voorstellen gedaan om snel tot een verbetering van het beschermingsniveau in het algemeen en de grenswaarden in het bijzonder te komen (zie ook punt 2.49).
-

Daarom vragen het ACV en het ABVV met drang rekening te houden met de hiernavolgende tekstamendementen en voorstellen tot verbetering van de tekst.

Als algemene opmerking willen we bovendien vragen om in heel de tekst de woorden "veiligheid en gezondheid" te vervangen door het begrip "welzijn".

Wij zijn zoals steeds bereid verder toelichting te geven bij onze voorstellen.

Wij vragen ook dat de Franse versie van dit ontwerp aandachtig zou nagezien worden teneinde er de onduidelijkheden en de benaderingen uit te verwijderen.

Bovendien is het aangewezen een vergelijkende lezing te doen van de Nederlandstalige en Franstalige versie.

Op meerdere plaatsen konden we vaststellen dat ze inhoudelijk verschillen.

Het moet echter duidelijk zijn dat het ACV en het ABVV niet tevreden, zelfs verbolgen zijn over het kader waarbinnen de werkgroep moest functioneren.

Door een schrijnend gebrek aan mankracht en middelen voor het secretariaat van de Hoge Raad moest de werkgroep het stellen zonder verslaggeving.

Dit heeft als gevolg dat enige constructieve werking onmogelijk wordt: er is geen duidelijkheid over ingenomen standpunten, er kan niet gewerkt worden aan gemeenschappelijke tekstvoorstellen, elke betrokkene moet een uitvoerig advies opmaken, zelfs over het punt waarover eensgezindheid bestond, ...

Daar bovenop bleef de werkgroep verstoken van belangrijke basisinformatie.

Zo werd meermaals vanuit de gehele werkgroep gevraagd te kunnen beschikken over concordantietabellen en besprekingsteksten, die aan de basis lagen van de Europese richtlijn.

Deze verzoeken werden niet ingewilligd.

Het ACV en het ABVV vragen dan ook om zonder verwijl werk te maken van de uitbouw van het secretariaat van de Hoge Raad.

Zonder een goed werkend secretariaat wordt een loopje genomen met het adviesrecht van de sociale partners in deze materie.

2. Tekstamendementen en voorstellen.

2.1. Artikel 1

Dat artikel moet aangevuld worden met zijn doelstelling, namelijk: "(...) *het beoogt de bescherming van de werknemers tegen de risico's voor hun gezondheid en veiligheid, met inbegrip van het voorkomen van dergelijke risico's waaraan zij blootgesteld zijn of kunnen aan blootgesteld worden ten gevolge van blootstelling aan chemische agentia.*"

Motivering:

Het betreft enkel het opnieuw opnemen van artikel 103ter van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

2.2. Artikel 3

Amendement:

Vooraf de Franse formulering van dat artikel is niet zeer begrijpelijk.

Wij stellen dan ook de volgende formulering voor:

"Le présent article s'applique lorsque des agents chimiques présentant des risques pour le bien-être des travailleurs sont présent ou peuvent être présents sur le lieu de travail ou lors de toute activité professionnelle."

Motivering voor "peuvent être présents":

Overname van artikel 1.2. van de Europese richtlijn.

2.3. Artikel 4:

In de Franse versie het woord "atteinte" vervangen door het woord "préjudice".

2.4. Artikel 6, 1°

Zou het niet beter zijn eveneens te verwijzen naar de wetteksten die de twee hier vermelde richtlijnen omzetten?

2.5. Artikel 7, b), 2°

De afwijking die de gevaarlijke preparaten voor het milieu beoogt is niet op haar plaats in dat artikel. Wij vragen dan ook dat de tekst van 2° eindigt na: *"krachtens dit besluit wordt ingedeeld."*

2.6. Artikel 7, b), 3°

Wij stellen volgende formele wijzigingen voor:

"(...) hoewel het niet voldoet aan de criteria om als gevaarlijk chemisch agens te worden ingedeeld overeenkomstig het bepaalde onder 1° en 2° (...)."

2.7. Artikel 7, c)

Wij stellen volgende tekstwijziging voor (Franse versie):

"substances: les éléments chimiques et leurs composés à l'état naturel ou obtenus par tout procédé de production (...).

2.8. Artikel 7, k)

Amendement:

Risico: de waarschijnlijkheid dat in de omstandigheden waarin het gebruik of de blootstelling plaatsvindt, een potentieel schadelijke situatie ontstaat;"

Motivering

Overname van artikel 2, h) van de Europese richtlijn.

2.9. Artikel 7, m)

Amendement:

"Blootstelling: de mate waarin er contact is van het lichaam met het chemisch agens;"

Motivering:

Op deze wijze wordt de "blootstelling" een objectiveerbare, "meetbare" parameter.

Dit is ook logisch, want de vaststelling van het niveau, de aard en de duur van de blootstelling is één van de gegevens op basis waarvan de risico's worden beoordeeld.

De definitie van het ontwerp van koninklijk besluit ("de mate waarin men niet beschermd is tegen de nadelige invloed op de gezondheid") geeft problemen bij de toepassing van het begrip blootstelling.

Om de blootstelling te bepalen gaat men er hier van uit dat reeds een risico-evaluatie heeft plaatsgevonden, namelijk het vaststellen of er een nadelige invloed is op de gezondheid.

Het besluit van een meting kan toch niet zijn dat, hoewel een bepaalde concentratie gemeten wordt, de blootstelling onbestaande is, omdat deze concentratie geen nadelige gevolgen zou hebben voor de gezondheid.

Er bestaan trouwens geen objectieve criteria om vast te stellen vanaf welk "blootstellingsniveau" er geen nadelige gevolgen zijn voor de gezondheid.

Zelfs een gezondheids-gebaseerde grenswaarde is nooit definitief en zal evolueren in functie van de stand van de wetenschap.

Het enige wat kan gebeuren is het inschatten van het risico op basis van onder andere een gemeten blootstelling en de intrinsieke eigenschappen van het chemisch agens.

Concreet betekent de definitie uit het ontwerp van koninklijk besluit dat een aantal artikels niet uitvoerbaar zijn, omdat er per definitie geen sprake is van blootstelling wanneer er geen nadelige invloed is op de gezondheid.

Hierna volgen enkele voorbeelden:

- artikel 11 waar het risico van een combinatie van chemische agentia wordt vastgesteld.

De blootstelling aan één van de agentia hoeft niet noodzakelijk ongezond te zijn, maar moet wel meegenomen worden in de berekening van het totale risico;

- in artikel 20 is er sprake van "metingen van de blootstelling", wat wijst op het vaststellen van objectieve concentraties; hoe moeten bovendien de blootstellingsverboden uit de artikels 31 en 32 geïnterpreteerd worden (absoluut of in functie van de nadelige gevolgen voor de gezondheid)?;
- artikel 41: "... schadelijke invloed op de gezondheid op de blootstelling kan worden teruggevoerd ...": deze tekst impliceert dat er ook een blootstelling kan bestaan zonder schadelijke gevolgen voor de gezondheid;
- enz.

Bovendien is het aangewezen om in eenzelfde tekst de term "blootstelling" op een eenduidige manier te definiëren.

Er wordt in het koninklijk besluit bijvoorbeeld verwezen naar de norm EN689.

Hierin wordt "blootstelling" gedefinieerd als de aanwezigheid van een chemisch agens in de lucht... beschreven in termen van een concentratie.

Ook hier wordt de blootstelling als een objectieve meetbare parameter beschouwd.

2.10. Artikel 8, 1ste alinea

Amendement:

"... gaat de werkgever eerst na of er gevaarlijke chemische agentia op de arbeidsplaats aanwezig zijn of kunnen zijn."

Motivering

Vanuit preventief standpunt is het meer dan noodzakelijk dat er rekening wordt gehouden met agentia, die in de toekomst aanwezig kunnen zijn op de arbeidsplaats.

Bij de introductie bijvoorbeeld van een nieuw agens is het logisch dat vooraf de risico's worden geëvalueerd en de nodige preventieve maatregelen getroffen worden (cfr. artikel 12 van het ontwerp van koninklijk besluit).

2.11. Artikel 8, laatste alinea

De tekst als volgt wijzigen: "*De werkgever moet zich ervoor inzetten (...)*".

Tweede zin: "*Waar nodig*" schrappen.

2.12. Artikel 9, 2de alinea

Amendement:

"De risico-evaluatie moet naar behoren gedocumenteerd zijn. Indien een verdere uitvoerige risico-evaluatie niet wordt uitgevoerd, moet de werkgever een schriftelijke verhandeling toevoegen waarin hij aantoont dat de aard en de omvang van de met chemische agentia verbonden risico's dit overbodig maken."

Motivering:

Door deze tekstwijziging wordt duidelijk dat de bewijslast om te bepalen dat de noodzakelijke risico-evaluaties werden uitgevoerd bij de werkgever berust. Het vrijblijvend karakter van de tekst uit het ontwerp van koninklijk besluit garandeert dit onvoldoende.

2.13. Artikel 9, laatste alinea

Amendement:

"De risico-evaluatie moet worden bijgewerkt, met name indien veranderingen hebben plaatsgevonden waardoor zij verouderd kan zijn."

Motivering:

Elke verandering, hoe klein ook, die een veroudering van de risico-evaluatie inhoudt, is per definitie ingrijpend.

Dit amendement brengt de tekst in overeenstemming met artikel 14 van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn: "3° de gewijzigde omstandigheden, die een aanpassing van de strategie...".

Ook hier wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mogelijke veranderingen in arbeidsomstandigheden.

2.14. Artikel 10

In de werkgroep deden de werkgevers het voorstel om het woord "geplande" tussen "bepaalde" en "bijzondere" te voegen.

Het ACV en het ABVV wensen dit artikel echter ongewijzigd te behouden.

Heel wat bijzondere werkzaamheden kunnen worden voorzien, zonder dat ze reeds in een kalender gepland werden.

Vanuit preventief standpunt is een ruime interpretatie van dit artikel noodzakelijk.

Het tekstamendement van de werkgevers staat zulke interpretatie in de weg.

2.15. Artikel 11, 2de alinea

Amendement:

"In het geval voor de aanwezige chemische agentia een grenswaarde bestaat, wordt de inwerking ervan als cumulatief beschouwd en moet de volgende formule worden toegepast: ...".

Motivering:

De formule opgenomen in de tweede alinea is enkel toepasbaar in het geval er blootstellingswaarden bestaan!

Wij vragen dat de maatregelen worden vastgesteld die moeten genomen worden in het geval dat een grenswaarde wordt overschreden. De oorzaken van die overschrijding moeten ge-

ven worden en ook de maatregelen die moeten genomen worden om aan die toestand te verhelpen.

2.16. Artikel 12

Amendement:

"... moet een evaluatie van het betreffende risico zijn verricht en moeten de noodzakelijke preventieve maatregelen zijn genomen."

Motivering:

Deze formulering laat minder ruimte tot interpretatie.

2.17. Afdelingen III en IV: Algemene en bijzondere preventiemaatregelen

Situering

In deze afdelingen wordt een onderscheid gemaakt tussen algemene (artikels 13 en 14) en bijzondere preventiemaatregelen (artikels 17 tot 22).

De bijzondere preventiemaatregelen moeten niet worden genomen wanneer slechts een gering risico bestaat dat door de algemene preventiemaatregelen kan worden teruggedrongen (artikel 16).

Wij vragen om voor deze afdelingen de letterlijke tekst van de Europese richtlijn te verlaten omdat:

- er problemen zijn van toepasbaarheid en interpretatie;
- in het kader van preventie en de hiërarchie van preventiemaatregelen de logica ver zoek is;
- de tekst zoals hij nu is, het bestaande beschermingsniveau zal verlagen, wat tegen het principe is van de omzetting van sociale richtlijnen.

1. Problemen met toepasbaarheid en interpretatie

Werkgevers zullen moeten vaststellen dat bij een bepaalde arbeidssituatie het risico "gering" is en dat de genomen maatregelen "voldoende" zijn om dit risico terug te dringen.

In de tekst van het koninklijk besluit staat verder geen duidelijke referentie om invulling te geven aan deze zeer vage begrippen.

Twee situaties zijn mogelijk.

Ofwel heb je een meegaande werkgever, die onmogelijk kan uitmaken of datgene wat hij doet in overeenstemming is met de wetgeving.

Ofwel heb je een werkgever, die van de vaagheid van de tekst misbruik maakt om belangrijke risico's te laten bestaan in zijn onderneming.

Door het gebrek aan referentiepunt is er geen mogelijkheid om de werkgever te controleren en zal vaak de bewijslast terechtkomen bij de werknemers of de inspectiediensten.

Een oplossing voor een duidelijk referentiepunt kenden we reeds in artikel 103quinquies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, waar de werkgever verplicht is de blootstelling te voorkomen of zo laag als technisch mogelijk te houden.

De bewijslast komt zo, wat logisch is, bij de werkgever te liggen.

Dit belangrijk principe ontbreekt echter volledig in de nieuwe tekst (zie ook verder).

1. Een gebrek aan logica in het kader van preventie en de hiërarchie van de preventiemaatregelen.

De hiërarchie van preventiemaatregelen wordt beschreven in artikel 5, §1 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en artikel 9, 1ste alinea, 1° tot 3° van het koninklijk besluit betreffende het beleid inzake het welzijn.

In het ontwerp van koninklijk besluit wordt bijvoorbeeld het substitutieprincipe (artikel 18) - vervangen wat gevaarlijk is door wat minder of niet gevaarlijk is - bij de bijzondere preventiemaatregelen geplaatst.

In de hogervermelde wet van 4 augustus 1996 en in het koninklijk besluit betreffende het beleid inzake het welzijn is dit echter een essentieel principe dat vooraan in de hiërarchie van maatregelen staat.

Het uitvoeren van metingen (artikel 20 en volgende) wordt geplaatst bij de bijzondere preventiemaatregelen, die in een aantal situaties niet moeten worden genomen.

Anderzijds vermeldt artikel 20 dat de werkgever bij gewijzigde omstandigheden, die een gevolg hebben voor de blootstelling van de werknemers, metingen moet uitvoeren.

Dit lijkt ons een gezond algemeen principe dat steeds van toepassing moet zijn.

Ook het gezondheidstoezicht (artikel 19) kan, gezien het preventieve karakter bij geringe risico's, aangewezen zijn en mag niet enkel afhangen van een beoordeling of interpretatie van de werkgever.

2. Een verlaging van het bestaande beschermingsniveau

De huidige wetgeving vertrekt vanuit een duidelijk referentiepunt, namelijk de blootstelling van werknemers voorkomen of zo laag als technisch mogelijk houden (artikel 103quinquies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming).

Om dit doel te bereiken moet de werkgever al de nodige maatregelen treffen zoals beschreven in de artikels 103 sexies en septies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

De voorgestelde tekst vermeldt dit referentiepunt niet en vervangt het door vage begrippen als "risico tot een minimum beperken", "voldoende maatregelen", enz.

Bovendien verdwijnen belangrijke maatregelen/ principes, die vroeger in het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming stonden:

- het beperkt of algemeen verbod van een agens wanneer het gebruik van andere beschikbare middelen onvoldoende bescherming garandeert (artikel 103 sexies, 14 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming);
- de aanvullende maatregelen tegen blootstelling aan agentia op de lijst van risico's voor beroepsziekten (artikel 103 septies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming).

Voorstel

Wij vragen dan ook om de afdelingen III en IV als volgt aan te passen:

- Het zonder uitzondering opnemen van alle preventiemaatregelen uit de Europese richtlijn en uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.
- Het rangschikken van deze maatregelen volgens de principes beschreven in artikel 5, §1 van de hogervermelde wet van 4 augustus 1996 en in artikel 9, 1ste alinea, 1° tot 3° van het koninklijk besluit betreffende het beleid inzake het welzijn.
-
- Het inschrijven van een duidelijk referentiepunt voor alle betrokken partijen, namelijk de blootstelling voorkomen of zo laag als technisch mogelijk houden.
- Geen onderscheid maken tussen algemene en bijzondere preventiemaatregelen. Werkgevers moeten de hiërarchie van maatregelen volgen tot de hierboven doelstelling bereikt wordt. Dit heeft onder andere tot gevolg dat de artikels 15 en 16 overbodig worden. Ze hebben trouwens geen enkele objectieve waarde wanneer het begrip "gering risico" niet duidelijk gespecificeerd wordt.
- Terug opnemen van het principe van een beperkt of algemeen verbod indien de maatregelen onvoldoende bescherming garanderen.

2.18. Artikel 14, 1ste alinea

Het punt 1° wijzigen als volgt: "door tussen te komen bij het ontwerp en de organisatie (...)."

2.19. Artikels 15 en 16

Schrappen van deze artikels (zie motivering in punt 2.18).

2.20. Artikel 18

De woorden "bij voorkeur" schrappen.

Motivering:

Deze tekst is geen aanbeveling!

Zou het in punt a) niet nuttig zijn om het voorbeeld van het afgezonderd of het werken in gesloten stroomkring aan te halen?

2.21. Artikel 19

De tekst: "(...) indien dat, gelet op de aard van het risico, passend is", schrappen.

2.22. Artikel 20, 1ste alinea

Teneinde de tekst van dat artikel te verduidelijken stellen wij de volgende redactie voor:

"De werkgever voert, volgens een periodiciteit vastgesteld door het comité voor preventie en bescherming en in nauw overleg met de bevoegde diensten voor preventie en bescherming en steeds wanneer in de omstandigheden een wijziging optreedt die gevolgen kan hebben voor de blootstelling van de werknemers aan chemische agentia, de nodige metingen uit van de chemische agentia welke een risico kunnen opleveren voor de gezondheid van de werknemers op de werkplaats, rekening houdend met de grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling, tenzij hij middels andere evaluatiemethoden duidelijk aantoonst dat een optimale preventie en bescherming van de werknemers is gewaarborgd overeenkomstig artikel 18."

2.23. Artikel 20, 2de alinea

Amendement:

"... op vraag van de bevoegde preventieadviseur of de werknemers in het comité."

Motivering:

Dit recht werd reeds opgenomen in artikel 148decies 1, §6. De tekst van het ontwerp is in strijd met deze bepaling.

2.24. Artikel 20, 3de alinea

De tekst als volgt vervolledigen:

"In geval van betwisting of twijfels over de betrouwbaarheid van de verrichte metingen of de resultaten van de verrichte analyses, (...) door een laboratorium erkend door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid (...)."

2.25. Artikel 21, 2de alinea

De tekst als volgt vervolledigen:

"(...) die bestemd zijn om welke blootstelling ook te vermijden of om het blootstellingsniveau voor de betrokken werknemers zo laag mogelijk te houden."

2.26. Artikel 22

Vanaf de tweede alinea zijn enkel problemen vermeld in verband met de risico's van ontvlambaarheid en ontploffingen. Het zou, voor meer duidelijkheid, dan ook aangewezen zijn om een titel toe te voegen met het volgend opschrift:

"Risico's op ontvlaming en ontploffing".

2.27. Artikel 22, 3de alinea (Door de werkgever voor de bescherming van de werknemers...).

Hier moet verwezen worden naar alle relevante Europese richtlijnen en omzettingen ervan en niet enkel naar de richtlijn inzake de persoonlijke beschermingsmiddelen.

2.28. Artikel 22, laatste alinea

"voldoende" vervangen door "doeltreffende".

2.29. Artikel 23

Dat artikel bevat nogal wat onduidelijkheden die wij wensen verduidelijkt te zien.

In eerste instantie vragen wij de tekst als volgt te vervolledigen: "(...) stelt de werkgever in overleg met het comité (...)".

Verder vragen wij om een aanpassing van het begrip "*passende en aan elke situatie aangepaste maatregelen*".

De tweede alinea als volgt wijzigen: "(...) en omvatten alle terzake dienende, op gezette tijden, waarvan de periodiciteit vastgesteld wordt door het comité in overleg met de bevoegde preventieadviseur, uit te voeren veiligheidsoefeningen aangepast aan elke situatie...".

2.30. Artikel 26

Het begrip "*toegenomen risico*" verdient verduidelijkt te worden.

2.31. Artikel 27

De tekst als volgt aanvullen: "*De werkgever voorziet in zijn noodplan, in overleg met de bevoegde preventieadviseur, de nodige uitrusting zoals nooddouches ...*".

2.32. Artikel 28, 1ste alinea

Amendement:

"De werkgever draagt er zorg voor dat informatie overe noodmaatregelen terzake van gevaarlijke chemische agentia beschikbaar bezorgd wordt aan:

- het comité voor preventie en bescherming;
- de werknemers;
- de interne en externe diensten voor preventie en bescherming;
- de interne en externe interventiediensten.

Motivering:

Dit amendement geeft duidelijk aan wie recht heeft op deze informatie en zorgt tegelijk voor een meer logische opbouw van het artikel: eerst vermelden wie recht heeft op de informatie en vervolgens aangeven wat de inhoud is van deze informatie.

Om bij noodsituaties alert te kunnen reageren is het van groot belang dat alle betrokken personen over de informatie beschikken.

Voor het comité voor preventie en bescherming op het werk en de werknemers is het amendement gewoon een toepassing van het algemene informatierecht zoals voorzien in het ko-

koninklijk besluit betreffende het beleid inzake het welzijn en het koninklijk besluit betreffende de opdrachten en de werking van de comités voor preventie en bescherming op het werk.

2.33. Artikel 28, 2de alinea

Als volgt wijzigen: "*De interne en externe diensten die bij ongevallen en noodsituaties optreden ontvangen verplicht een kopie van deze informatie (...)*".

2.34. Artikel 29

Situering:

Artikel 29 is een letterlijke overname van de bepalingen van de Europese richtlijn. Opnieuw zorgt dit voor belangrijke problemen:

- De tekst is zeer onoverzichtelijk omdat geen onderscheid wordt gemaakt tussen de informatie en opleiding aan de leden van de comités voor preventie en bescherming op het werk enerzijds en de werknemers anderzijds.
- In de nieuwe tekst worden een aantal verplichtingen uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming niet meer overgenomen, wat een verlaging van het beschermingsniveau tot gevolg heeft: de betrokkenheid van het comité voor preventie en bescherming op het werk bij het vaststellen van de preventiemaatregelen (artikel 103octies), het geven aan alle werknemers van veiligheids- en gezondheidskaarten (artikel 723bis 21), ...
- Bovendien leert de praktijk dat een aantal bestaande verplichtingen onvoldoende zijn om voldoende geïnformeerde en opgeleide werknemers te hebben.

Om al deze redenen volgt hierna een tekstvoorstel waarbij artikel 29 wordt aangevuld met de vergeten bepalingen uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming en enkele voorstellen ter verbetering. Ook wordt in twee paragrafen een onderscheid gemaakt tussen de verplichtingen ten aanzien van het comité voor preventie en bescherming op het werk en de werknemers.

Tekstvoorstel:

§1.- Onverminderd de bepalingen van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de opdrachten en de werking van de comités voor preventie en bescherming op het werk, geeft het comité voorafgaand advies over elke maatregel die in het kader van onderhavig koninklijk besluit genomen of overwogen wordt. Om deze opdracht mogelijk te maken is de werkgever verplicht ervoor te zorgen dat het comité wordt voorzien van:

1° alle overeenkomstig de artikelen 8 tot 12 verkregen gegevens, en dat ze opnieuw op de hoogte wordt gebracht telkens wanneer een verandering op de arbeidsplaats een wijziging van die gegevens ten gevolge heeft;

2° de lijst en de locatie van de in de onderneming gebruikte of aanwezige chemische agentia; (staat hier op een betere plaats dan verdoken in bijlage I van het koninklijk besluit betreffende de interne dienst voor preventie en bescherming).

3° inzage in elk veiligheidsinformatieblad bedoeld in artikel 9, §2 van het koninklijk besluit van 24 mei 1982 houdende reglementering van het in de handel brengen van stoffen die gevaarlijk kunnen zijn voor de mens of voor zijn milieu en in artikel 12 van het koninklijk besluit van 11 januari 1993 tot regeling van de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke preparaten met het oog op het op de markt brengen of het gebruik ervan. Op eenvoudig verzoek van de werknemers in het comité wordt een afschrift bezorgd. (dit moet aangevuld worden met verwijzingen naar andere wetgevingen waarin sprake is van veiligheidsinformatiebladen: bijvoorbeeld biociden ...);

4° het verslag van uitgevoerde metingen waarvan sprake in artikel 59.

§2.- Onverminderd de bepalingen van de artikels 17 tot en met 21 van het koninklijk besluit betreffende het beleid inzake het welzijn, geeft de werkgever aan alle werknemers die kunnen worden blootgesteld aan gevaarlijke chemische agentia de noodzakelijke informatie en een volledige opleiding over:

1° de identiteit van de agentia;

2° de risico's voor de veiligheid en de gezondheid;

3° de maatregelen om de werknemers in staat te stellen zich op de arbeidsplaats te beschermen;

4° het bestaan van grenswaarden, de noodzaak metingen te verrichten en de te nemen maatregelen bij overschrijding van een grenswaarde.

De wijze waarop deze informatie en opleiding worden verstrekt aan alle betrokken werknemers wordt bepaald door het comité en op advies van de preventieadviseurs van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk. De informatie en opleiding worden aangepast aan de gewijzigde omstandigheden.

Aanvullend bezorgt de werkgever aan iedere werknemer een lijst van de chemische agentia waaraan de werknemers worden of kunnen worden blootgesteld en een veiligheids- en gezondheidskaart van al deze agentia. Bovendien worden per werkpost de veiligheids- en gezondheidskaarten gebundeld en aan de werkpost ter beschikking gehouden.

De veiligheids- en gezondheidskaarten worden, na advies van het comité en de preventieadviseurs van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk, opgesteld in de taal van de betrokken werknemer en op een overzichtelijke en voor elke werknemer begrijpbare wijze opgemaakt. De minimale inhoud wordt bepaald door de bijlage bij dit besluit.

(Overname van de bijlage bij artikel 723bis 21 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming).

2.35. Artikel 30, 1ste alinea

Situering

In deze alinea wordt verwezen naar de etikettering en veiligheidsaanduidingen van chemische agentia. Hier worden drie koninklijke besluiten bedoeld:

- het koninklijk besluit tot regeling van de indeling, de verpakking en het kenmerken van de gevaarlijke preparaten met het oog op het op de markt brengen of het gebruik ervan;
- het koninklijk besluit houdende reglementering van het in de handel brengen van stoffen die gevaarlijk kunnen zijn voor de mens of voor zijn leefmilieu;
- het koninklijk besluit betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk. In dit koninklijk besluit wordt, wat de etikettering betreft, bovendien verwezen naar artikel 723bis van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

Aangezien artikel 62, 14° van het ontwerp van koninklijk besluit, artikel 723bis van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming opheft, resteren nog de twee eerste koninklijke besluiten voor de regels inzake de etikettering van chemische agentia.

Deze koninklijke besluiten beperken hun toepassingsgebied tot de recipiënten van chemische agentia, die op de markt worden gebracht.

Vallen daar dus niet onder:

- de chemische agentia die door de onderneming voor eigen gebruik vervaardigd worden;
- de recipiënten en verpakkingen, die in de onderneming gebruikt worden om eigen agentia of in grotere verpakkingen aangekochte agentia te bewaren.

De 1ste alinea legt de verplichting op om ook op deze recipiënten de inhoud en de gevaren te vermelden.

Het koninklijk besluit vermeldt echter niet aan welke vorm- en inhoudsvoorwaarden deze aanduidingen moeten voldoen.

Voorstel

Om deze tekortkomingen te verhelpen kan op twee manieren te werk gegaan worden:

- het opnieuw opnemen van de verpakkings- en etiketteringsvoorwaarden uit artikel 723bis van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming;
- het expliciet verwijzen naar de voorwaarden vermeld in de koninklijke besluiten met betrekking tot het op de markt brengen.

Wij pleiten ervoor om ten minste de algemene verpakkings- en etiketteringsvoorwaarden uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming over te nemen in de tekst: artikel 723bis 7 tot 14.

Een loutere verwijzing naar de koninklijke besluiten met betrekking tot het op de markt brengen maakt de tekst minder toegankelijk/begrijpbaar voor werknemers en werkgevers.

2.36. Artikel 30, laatste alinea

Amendement:

"Voor laboratoriumglaswerk wordt hieraan voldaan ...".

Motivering:

Er bestaan geen aanvaardbare redenen om recipiënten in laboratoria uit te sluiten van de algemene etiketteringsvoorwaarden.

"... voldoende ..." schrappen.

2.37. Afdeling VII (en niet VI. zoals in de tekst) en VIII: Verbodsbepalingen en productie en gebruik met verplichte kennisgeving.

Situering

Deze afdeling is een overname van bestaande bepalingen uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

We moeten echter wel vaststellen dat deze overname zeer onvolledig gebeurde. De volgende bepalingen vonden we niet terug:

- Een vergunning voor cyaniden en nitrillen (nu enkel nog een kennisgeving voor cyaniden): Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, artikel 696.
- Het verbod op het gebruik van propaansulfonyl: artikel 723bis 15, §1bis.
- Het verbod van het gebruik van agentia met meer dan 1% in volume van koolstoftrichloride, 1,1,2,2-tetrachloorethaan, pentachloorethaan, 1,1,2-trichloorethaan: artikel 723bis 15 §4.
- Het aan vergunningen gekoppelde gecontroleerd gebruik van bepaalde agentia: artikel 723bis 16 en volgende. De artikels 723bis 16 tot 20 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming zijn duidelijker wat betreft de toekenningsvoorwaarden van een vergunning, inzonderheid wat betreft:
 - het gebruik en de duur van de vergunning,
 - het naleven van bijzondere voorwaarden zoals het bewijs dat het onmogelijk is om die stoffen te vervangen door niet-gevaarlijke producten; de bewerkingen mogen enkel gebeuren in uitsluitend daartoe voorbehouden lokalen,
 - de mogelijkheid om de vergunning in te trekken in het geval de voorschriften niet worden nageleefd,
 - het vaststellen van bijkomende voorwaarden voor bepaalde stoffen (lijst B van bijlage V), inzonderheid de verplichting om de bewerkingen te verrichten onder de verantwoordelijkheid van bevoegde scheikundigen,
 - enz...

De argumenten om deze schrappingen door te voeren waren tweeledig:

- wat de vergunningen betreft: het feit dat het om loodzware procedures gaat, die in de praktijk niet worden toegepast;

- wat de verboden agentia betreft: omdat ze niet meer gebruikt worden (tetrachloorkoolstof, ...) of omdat ze reeds lang onterecht op de lijst van verboden agentia staan (propaansulton).

We krijgen de indruk dat deze schrappingen vooral ingegeven zijn door een reeks praktische bezwaren eerder dan een overwogen argumentatie in functie van de bescherming van de werknemer.

Voorstel

We vragen om deze schrappingen in detail te herbekijken en indien geground duidelijker te motiveren.

Met de volgende elementen wordt best rekening gehouden:

- Indien beslist wordt het vergunningssysteem te vervangen, moet ten minste een systeem van kennisgeving door de werkgever, gekoppeld aan een aantal duidelijke gebruiksvoorwaarden, in de plaats komen. Op deze wijze blijft de overheid ten minste op de hoogte van het gebruik ervan en is het mogelijk gerichte controles ter plaatse uit te voeren. Een kennisgeving betekent bovendien, in vergelijking met een systeem van vergunningen, een belangrijke vermindering van werklast voor de overheid.
- Is het zo dat producten als propaansulton onterecht op de lijst van verboden agentia staan? In de Duitse wetgeving bijvoorbeeld vinden we voor propaansulton ook een verbod van blootstelling.
- Worden producten als koolstoftetrachloride enz. niet langer gebruikt in concentraties groter dan 1% in volume?
- Het is bovendien aangewezen om een vergelijkende studie te maken van de wetgeving in onze buurlanden. Hierin vinden we nog een hele reeks andere producten waarvan het gebruik verboden is of verbonden aan een aantal voorwaarden. Het is aangewezen om deze bepalingen ook in onze wetgeving op te nemen. Het is niet meer dan logisch dat we de Belgische werknemers op eenzelfde niveau beschermen.

2.38. Artikel 31

In de tekst "... voor hun gezondheid ..." vervangen door "... om het even welk risico ...".

Motivering

Men dient niet alleen rekening te houden met de risico's voor de gezondheid.

2.39. Artikel 32

Probleem met betrekking tot de afwijkingen: iedere vraag om afwijking moet vooraf voor advies aan het comité voor preventie en bescherming op het werk van de onderneming en aan de bevoegde preventieadviseur worden voorgelegd.

De resultaten van die raadplegingen moeten gevoegd worden bij de afwijkingsaanvraag en meegedeeld worden aan de Administratie van de arbeidshygiëne en –geneeskunde.

In de tweede alinea van artikel 32 wordt verwezen naar "*maatregelen bedoeld in het tweede lid ...*".

Is dat niet een vergissing? Over welk tweede lid gaat het? Misschien wordt hier de 3de alinea bedoeld?

De werkgevers deden het voorstel om de laatste alinea te schrappen en deze vergunningen automatisch overdraagbaar te maken.

Voor het ACV en het ABVV kunnen vergunningen overdraagbaar zijn als tenminste aan de volgende voorwaarden voldaan wordt:

- kennisgeving van de overdracht,
- gebruik onder identieke voorwaarden,
- controle ter plaatse door de inspectie,
- na advies van het comité voor preventie en bescherming op het werk en van de interne en externe diensten voor preventie en bescherming op het werk.

2.40. Artikel 33

Een punt 7° toevoegen dat als volgt luidt:

"7° het advies van het comité voor preventie en bescherming op het werk en het advies van de bevoegde preventieadviseur".

2.41. Artikel 36

De zin beëindigen na "*... te gebruiken*".

Motivering

Wij willen het gebruik van berylliumverbindingen niet beperken tot het vervaardigen van lampen en buizen.

Waarom heeft men geen verbodsbepalingen voor silicium in vrije toestand toegevoegd? De artikels 723ter 5 en 6 hebben immers betrekking op het verbod op het gebruik en het gecontroleerd gebruik van asbest.

Wij vragen dat de bepalingen van afdeling VII zouden aangevuld worden met de verbodsbepalingen op het gebruik van asbest of dat ten minste verwezen wordt naar deze wetgeving.

2.42. Artikel 38 (zie ook 2.38)

De bepalingen van artikel 38 hebben enkel betrekking op waterstofcyanide.

Wij vragen de uitbreiding van die maatregelen tot de lijst van stoffen opgenomen in bijlage V, genomen in toepassing van artikel 723bis 16, alsook tot methylobromide, fosforhydride en

chloorpicrine, overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 14 januari 1992 houdende reglementering van begassing.

Om de bewijslast voor het naleven van de preventiemaatregelen en gebruiksvoorwaarden bij de werkgever te leggen, stellen wij voor om 2 punten toe te voegen aan de inhoud van de kennisgeving:

5° de resultaten van de risico-evaluatie (artikel 8 en volgende)

6° de genomen preventiemaatregelen (artikel 13 en volgende).

Tenslotte betreuren wij nogmaals dat afwijkingsmaatregelen ambtshalve worden toegekend aan de laboratoria. We stellen voor de laatste alinea te schrappen.

2.43. Afdeling IX: Gezondheidstoezicht

Het lijst ons aangewezen de inhoud van deze afdeling te bespreken in het ruimer kader van het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het medisch toezicht, dat ons nog ter advies moet worden voorgelegd.

Wij vragen dat, bij ontstentenis van duidelijker informatie over het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het medisch toezicht op de werknemers, de huidige maatregelen met betrekking tot dat toezicht van toepassing blijven.

In ieder geval pleiten we ervoor dat een lijst zoals ze nu bestaat in bijlage bij artikel 124 van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming behouden blijft.

Op deze wijze hebben de werknemers, werkgevers en preventieadviseurs een houvast om te bepalen wanneer welke onderzoeken moeten plaatsvinden.

Vooraf ook in KMO's heeft men hieraan nood.

De beslissing over de uit te voeren onderzoeken kan niet overgelaten worden aan de willekeur van de individuele werkgever, omdat dan de mogelijkheid bestaat dat werknemers, die in exact dezelfde omstandigheden tewerkgesteld worden, op een andere wijze medisch opgevolgd worden.

Zulke verregaande deregulering/liberalisering is nefast voor de bescherming van de gezondheid van de werknemers.

Wel is het zo dat de bestaande lijst moet aangepast worden aan de stand van de wetenschap.

We vragen met andere woorden dat een procedure uitgedacht wordt om de lijst continu te actualiseren, en tegelijk de volledige lijst op te nemen in de wetgeving.

Hierna, op basis van de besprekingen, enkele punctuele opmerkingen bij de artikels uit deze afdeling.

2.44. Artikel 40, 2de alinea

Wij vragen een aanpassing van de tekst als volgt: "... worden de meest geschikte technieken...".

2.45. Artikel 41, 3°

"*Weinig risico*" is een begrip dat moet verduidelijkt of gedefinieerd worden!

2.46. Artikel 43

"*een samenvatting*" schrappen in de 1ste alinea.

Motivering

Het medisch dossier van elke werknemer moet de volledige uitslagen van het medisch toezicht bevatten.

Dat is van groot belang in het geval er later problemen zijn waarbij het nodig is om een beroep in te stellen bij het Fonds voor de beroepsziekten (FBZ).

Amendement 2° alinea

"Biologisch toezicht en daarmee verband houdende voorschriften moeten, indien noodzakelijk, deel uitmaken van het gezondheidstoezicht.

Motivering

In een aantal gevallen wordt biologisch toezicht opgelegd door de wetgeving. In deze gevallen is de term "kunnen" te vrijblijvend.

In de werkgroep werd lang gediscussieerd over een goede formulering van de 3de en 4de alinea.

Wat de uiteindelijke tekst ook wordt, de twee volgende principes moeten er in terug te vinden zijn:

- Collectieve anonieme blootstellingsgegevens moeten beschikbaar zijn voor het comité voor preventie en bescherming op het werk en de preventieadviseurs. Ze zijn essentieel voor het vastleggen van de noodzakelijke preventiemaatregelen.
- De preventieadviseur (arbeidsgeneesheer) waakt erover dat het medisch beroepsgeheim niet geschonden wordt door het vrijgeven van blootstellingsgegevens.

Vijfde alinea:

Wij vragen dat de arts van het FBZ eveneens toegang tot de medische dossiers zou krijgen en er op zijn verzoek een kopie van zou krijgen.

2.47. Artikel 45

De tekst als volgt aanvullen:

"1° hij herziet onverwijld en op multidisciplinaire basis de risico-evaluatie;

2° hij herziet onverwijld de voorziene maatregelen ...;

3° hij houdt rekening met het advies van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer, aangevuld met het advies van de preventieadviseur-risicobeheersing alsook met het advies van de met het toezicht belaste ambtenaar (...);

4° hij zorgt voor een voortgezet toezicht op de gezondheid en treft maatregelen (...).

2.48. Artikel 45, 3°

Amendement:

"... maatregelen die nodig zijn om het risico op te heffen of te verkleinen in overeenstemming met de artikels 17 tot 22, met inbegrip van het geven aan de werknemer van ander werk waarbij geen blootstellingsrisico meer bestaat."

Motivering

In tegenstelling tot de Franse tekst, geeft de Nederlandse tekst de indruk dat er geen verband bestaat tussen het geven van aangepast werk en het advies van de preventieadviseur (arbeidsgeneesheer). Het amendement probeert dit euvel uit de weg te gaan.

2.49. Afdeling X: Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling.

Een centrale vraag bij deze afdeling is de aanpassing van de lijst van Belgische grenswaarden (bijlage I).

Vanuit de administratie werd voorgesteld om een Belgische "grenswaardencommissie" op te richten, die instaat voor de actualisering en vernieuwing van de lijst.

De motivering hierachter is om tot realistische grenswaarden te komen en om de industrie de tijd te geven zich aan te passen aan voorgestelde lagere grenswaarden.

Het ACV en het ABVV wensen geen nationale grenswaardencommissie die het (goede) werk van binnenlandse en buitenlandse wetenschappers, instituten en overheden nogmaals zou overdoen.

Dit dreigt immers te resulteren in nieuwe bijkomende vertragingen bovenop de huidige achterstand waarmee de Belgische grenswaardenlijst of lijst van kankerverwekkende stoffen wordt aangepast aan nieuwe wetenschappelijke inzichten of vaststellingen.

In dit verband moet gewezen worden op het extreem lange tijdsverloop waarmee de Belgische grenswaarden de afgelopen tien jaar werden aangepast aan nieuwe wijzigingen in bestaande lijsten zoals de TLV-lijst van de ACGIH.

Na het Amoco-Fina arrest sleepte het jaren aan vooraleer een inmiddels verouderde grenswaardenlijst in onze wetgevingen werd opgenomen.

Als enkel dit eenvoudig technisch wetgevend werk letterlijk jaren in beslag neemt, valt aan te nemen dat eigen nationale grenswaarden nog tot verder uitstel zullen leiden.

Daarom vragen het ACV en het ABVV dat voorrang wordt gegeven aan het overnemen van bestaande grenswaarden:

- grenswaarden uit Europese richtlijnen;
- de laagste nationale grenswaarden uit andere Europese landen;
- TLV's van de ACGIH-lijst;
- ...

Wij vragen om het voorzichtigheidsprincipe toe te passen op het vaststellen van de TLV's.

Wij vragen ook een jaarlijkse herziening van de lijst van blootstellingsgrenswaarden.

Bovendien vragen het ACV en het ABVV dat België op Europees niveau het voortouw zou nemen om het vastleggen van Europese grenswaarden te versnellen.

Dit kan eenvoudig door de bestaande grenswaarden in de Europese Lidstaten te vergelijken en de meest strenge als Europese norm te hanteren.

Een vergelijkbare procedure kan gevolgd worden voor kankerverwekkende stoffen.

Deze grenswaarden nogmaals door de trage filter van een nationale grenswaardencommissie laten sijpelen lijkt ons zinloos en vertraagt bovendien de evolutie om werknemers steeds beter te beschermen tegen de blootstelling aan chemische agentia.

Dit neemt niet weg dat een grenswaardencommissie zinvol werk kan leveren bij het vaststellen van grenswaarden voor producten die nog geen grenswaarden kennen of voor het verbeteren van grenswaarden (lager dan bestaande grenswaarden).

Hierna, op basis van de besprekingen, enkele punctuele opmerkingen bij de artikels uit deze afdeling.

2.50. Artikel 48

De tweede alinea als volgt wijzigen: "Die blootstelling wordt vastgesteld door de (...)".

2.51. Artikel 49, 3°

Zou het voor de duidelijkheid niet mogelijk zijn om in de Franse versie te spreken van "*variation de la concentration en fonction du temps de l'espace*."?

2.52. Artikel 50

In §2, 1°: wij vragen volgende aanpassingen aan de tekst: "*moeten de oorzaken van de overschrijding onverwijld worden vastgesteld en dienen er onmiddellijk maatregelen (...)*".

Motivering

Overname van de formulering van artikel 103sexies van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming.

In §3. De passende tussenpozen moeten worden bepaald in overleg met het comité voor preventie en bescherming op het werk en met de bevoegde preventiedienst(en).

In §4. Verduidelijken in welke verhouding en met welke frequentie het toezicht op de naleving van de grenswaarden kan worden verminderd.

Idem in de tweede alinea: "*periodiek te worden nagegaan*": met welke periodiciteit?

2.53. Artikel 53

Artikel 53 als volgt wijzigen:

"De monsterneming wordt verricht op vraag van:

1. *de werkgever;*
2. *de bevoegde preventieadviseur;*
3. *een erkend laboratorium, gekozen uit hoofde van zijn bevoegdheid en zijn ervaring voor het te meten chemisch agens;*
4. *de vertegenwoordigers van de werknemers in het comité voor preventie en bescherming op het werk.*

De werknemers en het comité worden actief betrokken en geraadpleegd bij de organisatie en de uitvoering van de monsterneming en de analyses, onder meer om de mogelijkheid te bieden de representativiteit van de metingen voor normale werkomstandigheden na te gaan.

In het geval van betwisting betreffende de monsterneming en de analyses en controles wordt dit verplichtend toevertrouwd aan een door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid daartoe erkende dienst of laboratorium.

Motivering:

Voor het ACV en het ABVV is het belangrijk te weten op wiens initiatief monsternames en metingen/analyses kunnen gebeuren.

Ook is het noodzakelijk dat, in geval van betwisting, verplicht een beroep moet worden gedaan op een erkend laboratorium (dit is trouwens letterlijk overgenomen uit artikel 148decies 1, §6).

De voorgestelde tekst uit het ontwerp van koninklijk besluit (artikels 53 en 57) geven geen toegevoerde waarde of garanties.

De tekst uit artikel 53 wordt dan ook best aangepast als voorgesteld en artikel 57 kan geschrapt worden.

2.54. Artikel 54

De tekst van de 1ste alinea als volgt wijzigen:

"Bij het plannen van metingen wordt naar een goede representativiteit van de metingen gestreefd."

De laatste alinea als volgt aanvullen:

"Indien, om praktische redenen, wordt afgeweken van de bepalingen voorzien in punt 1° en 2°, (...)."

2.55. Artikel 55

Wij vinden dat deze tekst zeer ontoereikend is.

Immers, de persoon die de monsternemingen verricht moet een specifieke opleiding gevolgd hebben en over de vaardigheden beschikken om dat werk te verrichten.

Bijgevolg vragen wij om artikel 55 als volgt te wijzigen:

"De persoon die de monsterneming verricht heeft een specifieke opleiding gevolgd en beschikt over de vereiste kwalificaties om die monsterneming te verrichten. Bovendien moet die persoon in het bezit zijn van schriftelijke instructies met betrekking tot de wijze waarop die apparatuur moet worden gebruikt. Die persoon is op de hoogte van de mogelijkheden en van de beperkingen van de gebruikte techniek."

De bijlage, vermeld in de tweede alinea is de bijlage I, C (en niet I, B, 2).

2.56. Artikel 57

Als gevolg van de opmerkingen bij artikel 53 (zie punt 2.53.) kan artikel 57 geschrapt worden.

2.57. Artikel 58

Laatste zin: De kwaliteitseisen mogen niet afhankelijk gesteld worden van commerciële banden tussen het laboratorium en de onderneming. Zij moeten beantwoorden aan kwaliteitsnormen, bepaald in functie van het soort te verrichten analyse.

Wij vragen bijgevolg om de tekst als volgt te wijzigen:

"De kwaliteitseisen worden vooraf schriftelijk vastgelegd door de opdrachtgever en het laboratorium op basis van beoordelingsmethodes, werkwijzen en metingen die beantwoorden aan de algemene gebruiksvereisten en die betrouwbare en bruikbare resultaten kunnen opleveren"

2.58. Artikel 59

De tekst van de 2de alinea als volgt wijzigen:

"(...) wordt het verslag van de werkgever aangevuld met dat van het laboratorium."

Dit artikel moet bovendien zo herschreven worden dat ook rekening wordt gehouden met agentia zonder grenswaarde. Ook van metingen van deze agentia moet een verslag worden opgemaakt.

De bijlage vermeld in de derde alinea is de bijlage I, D (en niet I, B, 3).

2.59. Artikel 62: Opheffing van bepalingen van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming

Tot slot overlopen we de bepalingen uit het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming, die geschrapt zullen worden, maar niet opgenomen werden in de ontwerptekst.

Uiteraard komen we niet terug op de bepalingen die reeds hoger in het advies aan bod kwamen.

Deze schrappingen kwamen niet aan bod tijdens de werkzaamheden van de werkgroep.

Het is dan ook niet duidelijk waarom ze werden doorgevoerd.

Wij vragen dan ook om deze schrappingen terug op te nemen in de tekst, tenzij kan worden aangetoond dat de schrappingen vervangen werden door gelijkwaardige bepalingen, die eenzelfde beschermingsniveau bieden.

De volgende bepalingen worden bedoeld:

- Artikel 135quater van het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming: Verplichtingen van de werkgever, medische onderzoeken en taken van de arbeidsgeneesheer bij blootstelling aan metallisch lood en zijn ionische verbindingen;
- Artikel 148decies 2, 2: Strijd tegen de bezoedeling van de werkplaatsen;
- Artikel 148decies 2, 6: Strijd tegen de risico's te wijten aan lood en zijn ionische verbindingen.

2.60. Artikel 62, 14°

Een aantal relevante bepalingen van artikel 723bis zijn niet meer opgenomen in het ontwerp van koninklijk besluit "Chemische agentia".

Het betreft meer bepaald de modaliteiten voor het identificeren van de risico's en in het bijzonder de etikettering, het verbod om bepaalde stoffen en preparaten te vervaardigen en te gebruiken en vooral het informeren van de werknemers, meer bepaald door de informatie die vervat is in de "veiligheids- en gezondheidskaart" en waarvan de inhoud opgenomen is in de bijlage VI van artikel 723bis (zie hoger in het advies).

2.61. Bijlage I: Grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling

Wij stellen vast dat behalve:

- vinylchloride,
- synthetische minerale vezels, koolstofvezels, kristallijne synthetische vezels,
- de overbrenging van enkele "grenswaarden" naar "korte tijdswaarden",

geen enkele wijziging aan de lijst van grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling werd aangebracht (zie vooral onze opmerkingen in punt 2.49).

Wij wensen ook op te merken dat door tijdsgebrek de werkgroep van de Hoge Raad "Chemische agentia" de bijlage I van dit ontwerpbesluit niet grondig heeft kunnen onderzoeken.

2.62. Bijlage III: Verboden

Opgelet: er zijn spellingsfouten van chemische agentia opgenomen in tabel a) (4-aminobifenyyl en de zouten daarvan; 4-nitrobifenyyl).

Zie eveneens onze bemerkingen in punt 2.37.

2.63. Bijlage IV: Opsporingstechnieken

Zie onze bemerkingen betreffende het gezondheidstoezicht (punt 2.43).